

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Харків, 2003

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
РАДА РЕКТОРІВ ХАРКІВСЬКОГО ВУЗІВСЬКОГО ЦЕНТРУ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
УКРАЇНСЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ

ТЕЗИ

доповідей науково-методичної конференції
"БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ"

- 5/11

Україна, Харків

УДК614.8(075.8)

Тези доповідей науково-методичної конференції «БЕЗПЕКА ЖИТТЕДІЯЛЬНОСТІ».
Харків. 2003. - 111 с.

У збірнику приводяться тези доповідей науково-методичної конференції «Безпека життєдіяльності», в яких розглянуто питання пов'язані з проблемами безпеки підприємств, сільськогосподарства, транспорту та оточуючого середовища, безпеки людини у сучасних умовах, моніторингу навколишнього середовища, ролі інформаційних та експертних систем у вирішенні питань безпеки життєдіяльності, а також робота спілки фахівців з питань БЖД у м. Харкові.

Збірник упорядкували: Березуцький В.В.
Кононенко Н.А.

Склад

організаційного науково-методичної конференції
«Безпека життєдіяльності»

- Сидоренко О.Л.** - заступник голови Харківської обласної державної адміністрації
голова організації
- Белова Л.О.** - начальник головного управління освіти і науки
Харківської обласної державної адміністрації
співголова організації
- Капусник І.В.** - начальник держуправління екології та природних ресурсів
Харківської області
співголова організації
- Сягнюк О.І.** - начальник управління державної пожежної охорони УМВС
України в Харківській області
співголова організації
- Гиренко П.І.** - начальник управління з питань надзвичайних ситуацій та
цивільного захисту населення
співголова організації
- Сильвестров В.П.** - начальник територіального управління Держнагляддохоронізації
Харківської області
співголова організації
- Уваров О.В.** - начальник відділу вищих навчальних закладів освіти головного
управління освіти і науки Харківської обласної державної
адміністрації
співголова організації
- Шутенко Л.М.** - голова Ради ректорів Харківського вузівського центру
співголова організації
- Товажнянський Л.Л.** - ректор Національного технічного університету
"Харківський політехнічний інститут"
співголова організації
- Подоля Я.Г.** - директор Українського науково-дослідного інституту
екологічних проблем,
співголова організації

Члени оргкомітету:

1. Головенко Н.П. - начальник інспекції ДЕРЖНАГЛЯД ОХОРОНИ ПРАЦІ
2. Єгупенко В.В. - начальник управління державної автомобільної інспекції УМВС України в Харківській області
3. Юрченко В.М. - начальник міського управління державної пожежної охорони УМВС України в м. Харків
4. Коваленко Ю.Л. - начальник відділу екології міськвиконкому м. Харків
5. Марченко А.П. - проректор Національного технічного університету "ХПІ"
6. Романовський О.Г. - проректор Національного технічного університету "ХПІ"
7. Березуцький В.В. - голова спілки фахівців безпеки життєдіяльності, завідувач кафедри НТУ "ХПІ"
8. Заплатинський В.М. - голова навчально-методичного комітету МНК Міністерства освіти України
9. Куліш Ю.А. - керівник рятувальної служби м. Харків
10. Рибченко Є.В. - директор ІТЦ "Діагностика"
11. Ворончакін П.Ф. - головний інженер ІТЦ "Діагностика"
12. Гречанина О.Я. - директор міжобласного центру клінічної генетики та перинатальної діагностики
13. Кратенко І.С. - головний державний санітарний лікар Харківської області
14. Васенко А.Г. - заступник директора Українського науково-дослідного інституту екологічних проблем
15. Будяньська Е.М. - зав. лабораторії ДП "Харківський НДІ гігієни праці і профзахворювань
16. Гончаренко М.С. - голова спілки валеологів, завідувач кафедри НДУ
17. Горбач Т.В. - доцент кафедри ХДМУ
18. Дзюндзюк Б.В. - завідувач кафедри ХНУРЕ
19. Коржик Б.М. - завідувач кафедри ХДАМГ
20. Селиванов С.Є. - завідувач кафедри ХНАДУ
21. Скобло Ю.С. - завідувач кафедри ХДТУСГ
22. Тулупов С.Д. - завідувач кафедри УША
23. Шапка А.В. - завідувач кафедри УДАЗТ
24. Шерешков І.А. - завідувач кафедри ХДТУБА

ЗМІСТ

1 Проблеми безпеки життєдіяльності Харківщини - шляхи вирішення, перспективи.....	6
2 Навчання з наукового напрямку БЖД.....	8
3 Небезпека підприємств, сільського господарства, транспорту та оточуючого середовища.....	21
4 Сучасні техніка та обладнання захисту природи та людини.....	53
5 Моніторинг навколишнього середовища.....	59
6 Безпека людини в сучасних умовах.....	66
7 Інформаційні та експертні системи у вирішенні питань безпеки життєдіяльності.....	90
8 Работа спілки фахівців з питань безпеки життєдіяльності.....	107

экспериментальных исследований требует материальных затрат и практически невозможно из-за вероятности нанесения экономического и экологического ущерба.

В учебном процессе целесообразно использовать обучающие компьютерные программы, моделирующие различные ситуации, и наглядно демонстрирующие экономический и социальный эффект от правильного применения природоохранных мероприятий.

К основным требованиям, предъявляемым к таким программам, помимо эффективности и прозрачности представления знаний, относятся также заинтересованность пользователя в освоении предложенного материала и простота в общении между пользователем и программой. В связи с этим был создан программный продукт "Олигарх", представляющий собой компьютерную обучающую игру "Экоаудит и оптимизация развития региона", которая моделирует экологическую обстановку в регионе. Целью игры является оптимизация экологической и экономической обстановки, с учетом природоохранных и экономических требований. Изначально все предприятия имеют денежные ресурсы, высокий процент загрязнения окружающей среды и низкий уровень технического развития. Также для каждого предприятия определены три глобальные проблемы (экологическая, техническая и экономическая - каждая со своим приоритетом первоочередности выполнения), которые и предстоит решить игроку с помощью шести методов.

На протяжении игры постоянно отслеживаются, фиксируются и отображаются на диаграммах следующие значения: общее загрязнение окружающей среды по всем предприятиям и общее развитие предприятий региона. Впоследствии по полученным результатам выставляется соответствующая оценка. При запуске программы происходит регистрация пользователя, а по завершению формируется отчет прохождения игры, содержащий результаты и ход решения поставленных задач.

Для обучения работе с приложением предусмотрен демо - режим. Также есть справка по разделам, в которой отображены цель игры, ее правила, требования для получения высокого результата. На протяжении всей игры ведется статистика загрязнения окружающей среды и развития региона. Для закрепления знаний по завершению игры пользователю предлагается пройти тест. Результаты и ответы на вопросы теста автоматически заносятся в отчет по лабораторной работе.

При разработке программного продукта "Олигарх" была использована визуальная среда программирования - Visual C++ 6.0

Для иностранных студентов, а также для тех, кто желает повысить свои знания совместно с русской предлагается английская версия игры.

СТАН ВИКЛАДАННЯ ОБЖД В ЗОШ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

О.А. Шевчук, А.С. Юсенко

Рівненський державний гуманітарний університет м. Рівне

Для визначення стану викладання в ЗОШ Рівненської області було проведено закриті анкетування серед учителів цієї навчальної дисципліни.

В загальному було охоплено 15 районів із 20, отримано - 317 анкет.

В анкетах були передбачені питання: статусові (основна увага приділялась базовій освіті), щодо матеріально-методичного забезпечення курсу в школі; стану підвищення кваліфікації та ін.

Який же портрет середнього статистичного викладача? Середній вік учителя - 35,9 років. Стать: 70% - жінки і 30% - чоловіки. Базова освіта на 88,4% - вища, на 5% - незакінчена вища, на 6,2% - середня спеціальна, на 0,4% - середня. Основна спеціальність за дипломом: вчителів початкових класів - 30,4%, філологів - 13,6%, трудового навчання - 12,6%, біології - 11,3%, фізичної культури - 6%, географії - 5,4%, психології - 3,5%, хімії - 3,1%. В загальній структурі навантаження вчителя відсоток годин з ОБЖД лежить в межах від 4% до 63%. При викладанні ОБЖД вчителі надавали перевагу таким підручникам: Василенку Л. «ОБЖ» - 32,2%; Пістуну І., Хобзено М., Березовецькому М. - 11,0%; Гнатюку О. - 18%, Шевчук О. «Валеологія. Розробки уроків для 5-7 класів» - 11,4%. Забезпеченість учнів підручниками з ОБЖД (1 підручник) на: 2 учні - 2,8%, 5 учнів - 4,4%, 10-7,3%, 15-20-12,9%, 40 - 5,1%, 63-83 - 0,6%, 127 - 1,3%, жодного - 53%. Спеціалізовану і профільну періодичну пресу випишують - 17,3% шкіл. Заняття з ОБЖД проводяться в спеціалізованих кабінетах в 10 % шкіл. Це - кабінет «Здоров'я» (0,6%), ЦПО (2,5%), ОБЖД (6,9%). Найбільш поширеними формами проведення занять є: бесіда - 60,9%, практичні заняття - 55,8%, лекція - 46%, гра - 41,9%, урок - 13,2%.

Інформацією про НС в регіоні володіють: 254 школи (80,1%). Курси підвищення кваліфікації пройшли учителі з 27 шкіл (8,5%): з ОБЖД – 3,5%, з ЦО – 5%. В достатній кількості володіють знаннями при викладанні ОБЖД: 198 чоловік (62,5%), частково – 5 (1,6%). Учителям ЗОШ було важко викладати наступні теми: “Мое здоров’я” – 17,3%, “Організація дорожнього руху” – 11,7%; “Держава на захисті життя і гідності людини”, “Дитина в автономній ситуації” – 13,2%; “НС природного і техногенного походження” – 13,2%, “Людина в інформаційному просторі” – 12%. Важко вдавались усі теми – 2,2%. На думку вчителів ОБЖД подальша трансформація курсу повинна йти в таких напрямках: необхідно збільшити кількість годин – 17,3%; крім того на здоровий спосіб життя і практичні заняття – 17% (валеологізація); на “Громадянську безпеку”, “Володіння собою”, “Правила вуличного руху” – 2,8%; залишити усе без змін – 6,6%, спростити теми – 2,5%, приблизити до життєвих умов – 0,6%; повернути першу програму – 0,3%. На думку вчителів забезпеченість наочністю складає в межах – 37,8% шкіл. Більшість наочності була виготовлена власноруч викладачами. В повному обсязі проводити практичні заняття можуть 9,8% шкіл. На думку 21,1% вчителів нинішня сітка годин, що передбачена на викладання ОБЖД задовольняє.

Отже, необхідно звернути увагу на підготовку кваліфікованих кадрів у ВНЗ, покращення матеріально-технічного забезпечення шкіл, формування системності знань з ОБЖД, корекцію програми (валеологізація навчального процесу)

В результаті обробки анкет встановлено, що в процесі викладання ОБЖД не використовувався системний підхід.

ДОСВІД РОБОТИ РІВНЕНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РАДИ З ПИТАНЬ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ БЖДЛ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

А.С. Юсенко

Рівненський державний гуманітарний університет м. Рівне

На допомогу регіональним управлінням освіти в запровадження нового курсу “БЖДЛ” в областях України були створені науково-методичні ради (НМР) з питань

викладання курсів БЖДЛ, Цивільної оборони та Основ медичних знань (БЖДЛ, ЦО та ОМЗ)

Важливу роль для нормального функціонування цих рад відіграє формування складу, підбір кадрів. В Рівненській обласній НМР з БЖДЛ, ЦО і ОМЗ залучені провідні науковці області з цієї галузі, відповідальні особи управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення, управління освіти, ведучі викладачі-методисти ВНЗ. До першої категорії належать три професори та три доценти різних ВНЗ м. Рівне, до адміністраторів – два представники управління з надзвичайних ситуацій та цивільного захисту та управління освіти, до методистів – чотири провідні фахівці ВНЗ I-II рівня акредитації.

При складанні плану роботи на поточний рік враховуються такі моменти: повне та безумовне виконання плану, аналіз стану викладання дисциплін в ВНЗ області; надання допомоги в розробці та підготовці методичних матеріалів; відслідковування надзвичайних ситуацій в регіоні, їх аналіз, та підготовка інформаційних бюлетенів для навчальних закладів; організація і проведення семінарів викладачів по обміну досвідом, організація виставок навчально-методичних матеріалів, організація та проведення показових занять на базі ВНЗ; вивчення досвіду провідних викладачів області; проведення аналізу якості навчання, рецензування нових підручників та посібників

При перевірці якості навчання студентів з БЖДЛ, ЦО і ОМЗ конкретного ВНЗ створюється тимчасова комісія з членів ради, які детально аналізують роботу навчального закладу за такими критеріями: виконання наказів МО і Н України щодо читання курсів БЖДЛ, ЦО і ОМЗ; стан матеріально-технічної бази (наявність спеціалізованих кабінетів, літератури, навчально-методичних матеріалів); фаховий рівень викладачів; організація навчального процесу; якість знань студентів.

В результаті перевірки комісія надає методичні рекомендації щодо поліпшення стану роботи ВНЗ при викладанні цих дисциплін та подає відповідну довідку в управління освіти. До досягнень Рівненської НМР з питань викладання курсів БЖДЛ, ЦО та ОМЗ за останні два роки слід віднести такі здобутки в роботі: в ВНЗ області всіх рівнів акредитації, незалежно від форми, власності, в повному обсязі виконуються накази МО і Н України щодо викладання курсів БЖДЛ, ЦО та ОМЗ, вироблені рекомендації щодо підручників з курсу БЖДЛ, в ВНЗ III-IV рівнів акредитації створенні спеціалізовані

Необхідно відзначити розширення географії учасників конференції. У цьому році у роботі конференції прийняли участь фахівці з м. Києва, м. Рівне, та м. Белгорода (Росія). Зацікавленість в участі проявили фахівці із Бердянська, Києва. Значну роботу у підготовці конференції прийняли заступник голови Спілки Коржик Б.М., Васенко О.Г., Шапка А.В. та секретар Спілки Кононенко Н.А.

Значною проблемою у роботі Спілки остається, як і минулі роки вирішення питань із фінансуванням. Ця проблема не дозволяє нам налагодити тісні контакти із Російською спілкою фахівців БЖД та іншими спілками.

Основними напрямками діяльності Спілки у 2004 році, необхідно вважати, це:

- завершення тих питань, які не були виконані у 2002 році – семінар з пожежної безпеки та видання інформаційного бюлетеня,
- вирішення питання із фінансуванням Спілки, для чого можна залучити спонсорів;
- налагодження контакту із Спілкою фахівців БЖД Росії та прийняти участь у читаннях Білі Ночі у Санкт-Петербурзі;
- виконання роботи, щодо занесення Спілки до державного реєстру недержавних організацій (НГО);
- поширення інформаційного простору на сторінці у Інтернеті;
- прийняття нових членів у Спілку фахівців із БЖД.

ТЕЗИ

**Доповідей науково-методичної конференції
"Безпека життєдіяльності"**

Підп. до друку _____
 Формат 60x84 1/16 Папір газетн Друк різнографія
 Умовн.-друк. арк. Облік – вид. арк Тираж – прим.
 Зам. Ціна договірна

Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"
 61002, Харків, вул. Фрунзе 21

Ч.п. Аламаєв, 310144, Харків, вул. Героїв Праці 17, к.470